

HUSUSI HASTANELER KANUNU

Kanun No: 2219

Resmi Gazete

Tarihi: 5.6.1933; Sayı:2419

BİRİNCİ FASIL:

Hususi hastaneleri tarifleri ve açılma şartları

MADDE 1: Devletin resmi hastanelerinden ve hususi idarelerle belediye hastanelerinden başka yatırılarak hasta tedavi etmek veya yeni hastalık geçirmişlerin zayıfları yeniden eski kuvvetlerini buluncaya kadar sıhhi şartlar içinde beslenmek ve doğum yardımlarında bulunmak için açılan ve açılacak olan sağlık yurtları "husussi hastaneler" den sayılır. Bunların açılma, kullanma, kapanma şartları bu kanununun hükümlerine bağlıdır.

MADDE 2: Kendi kanunlarına ve nizamname ve şartnamelerine göre hususi şirketler ve müteahhitler ve fabrikalar ve ticaret, ziraat, sanat ve nafia işlerinde çok işçi çalıştıran şahıslar, amele birlikleri ve bu gibi diğer şahıslar ve teşekküller tarafından kendi işçilerinin ve işlerinde kullandıkları adamlarının hastalıklarını tedavi ve sağlıklarını korumak için açılacak hastane, revir ve diğer sağlık yurtları bu kanunun hükümlerine bağlı olmayıp bunların açılma ve kapanma şartları kendi kanun ve nizamname ve talimatnamelerine göre yapılır. Bunların açılmalarında, bağlı oldukları teşekküller tarafından, bir beyanname ile Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaletine bildirir.

MADDE 3: Hususi hastaneler Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaletinin müsaadesiyle açılır. Bu müsaadenin verilmesi için şahıslara ait hastanelerin mesul müdürleri ve diğer hastanelerin de bağlı oldukları teşekküllerin yetkilileri tarafından valiliğe bir istida verilir. Bu istidada açılmak istenilen hastanelerin yeri, hastane yapılarının vasıfları ve ne gibi hastaları kabul ve ne kadar paralı veya parasız hasta tedavi edileceği, konulacak yatak sayısı, hastane işlerini çevirecek mesul müdür ismi, hastanenin kurulması ve çalıştırılması için konacak karşılık paranın ne kadar olduğu açıkça yazılarak aşağıdaki vesikalar da bu istidaya bağlanır:

- 1- Hastane yapılacak bina ve müştemilatının vaziyeti, mevkii, dört yanı, su yollarının, lağımlarının tertiplerini gösterir iki tane harita;
- 2- Hastane yapılacak bina ve müştemilatının iç bölümlerini ve tesisatını gösterir her kat için ayrı ayrı iki tane plan;
- 3- Hastane içinde yapılacak bütün tertipleri ve teçhizleri gösteren etraflı iki rapor;
- 4- Açılmak istenilen hastanenin kurulması ve çalıştırılması için lazımgelen sermayenin mevcudiyetini ve ne kadar olduğunu gösterir vesikalar.

MADDE 4: Üçüncü maddeye göre verilen istida üzerine hastane yapısı ve başka şartları Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürü ile Devlet İdarelerinde çalışan bir mühendis tarafından tetkik olunarak eksikleri varsa tamamlattırıldıktan sonra valinin de düşündükleriyle beraber bu kağıtlar dosyası Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaletine gönderilir. Vekaletçe de lüzum görülecek tetkikler yapıldıktan sonra şartlara uygun görülürse açılma ruhsat kağıdı verilir. Bu hastaneler, açılma ruhsat kağıdı verildikten sonra altı ay içinde açılmazsa ruhsat kağıdının hükmü kalmaz.

MADDE 5: Yeniden yapılacak hastane ve müstemilatı planları tetkik olunmak üzere evvela Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekilliğine gönderilir.

İnşaatın hitamından altı ay sonra hastane açılmazsa dördüncü madde hükmü tatbik olunur.

MADDE 6: Hususi hastanelerin başkalarına devrinde eski sahiplerinin ilişkileri kesildikten sonra bu kanunun üçüncü ve dördüncü maddeleri hükümleri yaptırılır.

Devir alacak kimse bu mükellefiyetleri ifa edinceye kadar hastanenin eski sahibinin mesuliyeti devam eder.

MADDE 7: Hakiki veya hükmi şahıslar tarafından hastane açılmak üzere teberrü veya vakfolunan para ve malların idaresi vakfeden tarafından Evkaf İdaresi, Vilayet hususi idareleri ve belediyeler gibi Devlet teşkilatına verildi ise bu hastaneler tayin edilen bu idareler tarafından, eğer vakfeden tarafından mütevellî gösterilmemiş ise Vilayet hususi idareleri tarafından tesis ve idare olunur. Bu hastanelerin kurulma ve çalıştırılmaları umumi hastaneler gibidir. Tesis ve idareleri devlet teşkilatından başkasına verilmiş olan vakıf hastaneler bu kanunun hükümlerine bağlı olup idare işleri vilayetlerin murakabesi altındadır.

MADDE 8: Bu kanun ile gösterilen vasıf ve şartlarda olmayarak hekimler ve diğer şahıslar tarafından hasta yatırılmak için hususi yerler açılması veya hekimlerin muayenehane veya oturdukları yerlerin bir parçasına hasta yatırarak tedavisine tahsis etmeleri yasaktır.

İKİNCİ FASIL:

Hususi hastanelerin teşkilatı

MADDE 9: Hususi hastanenin mes'ul bir müdürü bulunur. Bu müdürün Türkiye'de sanatını yapmaya izinli Türk hekim olması ve ikisi hastanelerde olmak üzere en aşağı beş yıl Türkiye'de hekimlik etmiş veyahut Devlet meslek memurluklarında çalışmış bulunması, herhangi bir suçtan dolayı ağır hapse veya şeref ve haysiyeti bozan suçlar yüzünden hapse mahkum olmaması lazımdır.

1219 numaralı kanunda gösterilen (Ali Haysiyet Divanı) kararile muvakkaten sanatının icrası yasak edilen hekimler bu yasağın sürdüğü zaman içinde hastanelerde mesul müdür olamaz.

MADDE 10: Hakiki şahıslardan gayriye ait olan hastanelerde mali hususatı temin ve idare tarzlarını murakabe etmek üzere mensup oldukları teşekküller tarafından tayin olunan idare heyetleri bulunur.

MADDE 11: Munhasıran emrazı akliye malullerinin muhafaza ve tedavisine çocuk hastalara veyahut doğum yardımlarına mahsus hususi hastanelerin müdürü mesulleri bunların her birine ait tababet şubelerinde, verem sanatoryumlarının müdürü mesulleri de emrazı dahileyede birinci sınıf mütehasıs tabip olurlar.

MADDE 12: Hususi hastaneler, almaya mezun oldukları hastalar için bu hastaların istedikleri hekimleri davete ve tedavinin bu hekimler tarafından yapılmasını kabule mecburdurlar. Eğer hastalar hariçten hekim getirmek arzu ve talep etmezlerse hastaneler bu vazifeyi birinci sınıf muvazzaf mütehasıs tabiplerine tevdi ederler. Bu mütehasıs lar bakılması kendilerine tevdi edilen hastaların tedavisinden mesuldürler. Birinci sınıf mütehasıs mesul müdürler, kendi ihtisas şubeleri mütehasıs lığını da üstlerine alarak yapabilirler.

MADDE 13: Yirmi yataklıya kadar olan hususi hastaneler hasta bakıcılarından ve diğer işler için kullanılan adamlardan başka bir hasta bakıcı hemşire (doğum evleri için ebe) kullanmaya mecburdurlar. Yatak sayısı yimiden fazla olanlarda en az ne kadar hemşire çalıştırılacağı bir nizamname ile tayin olunur.

MADDE 14: Hakiki şahıslarla şirketlerden başkalarına ait olan sırf hayır için açılan hususi hastaneler dışarıdan gelen hastaları parasız muayene ve tedavi etmek ve parasız ilaç vermek üzere hastaneye bağlı poliklinik ve diplomalı eczacı idarelerinde eczane açılabilirler.

MADDE 15: 14. madde hükmüne girmemiş hususi hastanelerden otuz yataklıya kadar olanlar (her vakit hazır bulundurulması mecburi olanlardan başka) ilaçları şehir eczanesinden alabilirler. Elli yataklıya kadar olanların ilaçlarını nasıl alacakları, hastahänenin yerinin şehre uzaklığına göre, Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaletince tayin olunur. Bütün hususi hastanelerden yatak sayısı elliden fazla olanlar bir eczane ile lüzumu kadar eczacı bulundurmamak mecburiyetindedirler. Hususi hastanelerden bedelle dışarıya ihraç verilmesi yasaktır.

MADDE 16: Her hususi hastanede yatak sayısına uygun şekilde seririyat laboratuvarı ve arıtma etüvü, verem sanatoryumlarında her türlü teşhis yapılacak kuvvette bir röntgen cihazı, cerrahi ve doğum ameliyelerini yapan hastanelerde muntazam ameliyathaneler bulunur. Bu tesisat bulunmayan hastaneler hasta alamazlar. Verem sanatoryumları, doğum evleri ve bulaşıcı hastalıklar kabul edenlerden başka hususi hastanelerde, yatak sayısı yirmi beşten noksan olduğu ve yakınında şehre ait temizleme istasyonu bulunduğu halde, arıtma etüvleri bulundurmamak mecburi değildir.

MADDE 17: Hususi hastane binalarının tahsis edilecekleri işleri göre ne gibi vasıf ve şartlarda olmaları lazım geldiği bir nizamname ile tayin edilir.

MADDE 18: Doğum evlerinden başka hususi hastanelerde hastalar için yatak sayısı en aşağı ondan az olamaz. Ruhsat kağıtlarından yazılı yatak sayısının artırılması ve azaltılması ve hastänenin başka bir yara taşınması Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaletinin müsaadesile olur.

MADDE 19: Mesul müdürlüğü de deruhde etmiş hususi hastane sahibi ölürse hastane kapatılarak ruhsatı geri alınır. Fakat varisleri hastaneyi işletmek isterlerse hastane kapatılmayarak mahalli hükümetin malumat ve muvafakatile derhal bir tabip vekil seçilir ve bir ay içinde matlup evsafı haiz yeni mesul müdür tayin olunur. Diğer hususi hastanelerin mesul müdürlerinin ölümünde veya mesul müdürlükten büsbütün ayrılmalarında da hastane yine kapatılmaz; mahalli hükümetin muvafakat ve malumatı ile derhal bir vekil tabip seçilmesi şartıyla bir ay içinde yeni mesul müdür tayin edilir.

MADDE 20: Müdürü mesullerin mazeretleri zuhurunda yerlerine aynı evsafıta bir hekim bırakmak ve mahalli hükümet tabibine malumat vermek şartıyla bir haftaya kadar hastaneden infikakleri caizdir. Bir haftadan fazla infikak için Sıhhat ve İctimai Muavenet müdürlerinden izin alırlar. Bu iznin müddeti üç ayı geçemez.

MADDE 21: Hususi hastanelerin yapacakları hizmetlere göre neveleri ve her birinin idare şekilleri ve muhakkak bulunması lazım gelen sıhhi ve tıbbi eşya, alet ve ilaçların cinsleri ve en aşağı bulunması şart olan miktarları, hastane yapılarının sıhhi şart ve vasıflarını ve iç taksimleri, fenni kayıtların tanzim ve muhafazası, hekimlerin ve müstahdemlerin kadrosu,

hastaların kabul ve muayeneleri ve cerrahi ameliyeden evvel müşahede kağıdına kaydı icap eden hususlar, bu kanunun neşrinden sonra, Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaletince tanzim edilecek bir nizamname ile tayin olunur.

MADDE 22: Bu kanunun neşri zamanında mevcut hususi hastanelerin mesul müdürleri ve sahipleri 21. maddede yazılan nizamnamenin neşrinden sonra altı ay içinde kendi hastanelerinin her türlü hususlarını kanun ve nizamname hükümlerine göre tamamlamaya borçludurlar.

ÜÇÜNCÜ FASIL:

Hususi hastaneleri vazifeleri

MADDE 23: Hususi hastanelerin müdürleri hastanelerin her türlü mali ve idari işlerinden mesul ve hastaların fenni şekilde tedavi ve istirahatlerini temine mecburdurlar.

MADDE 24: Hususi hastanelere ruhsat kağıtlarında nevi bildiren hastalar kabul ve tedavi olunurlar. Bulaşıcı ve salgın hastalıklardan ait olduğu vekaletçe tayin olunanlar ancak hususi taksimat ve teşkilatı olan hususi hastanelere alınırlar.

MADDE 25: Hususi hastanede yatan hastalar tıbbi müşavere veya tedavi için dışardan istedikleri hekimleri çağırabilirler. Bu hekimlerin hastaya cerrahi ameliyat yapabilmeleri tababet ve şuaabatı sanatlarının icrası tarzına dair kanunun 23. maddesi hükmüne bağlıdır.

MADDE 26: Hususi hastanelerde para ile yatan hastalardan sınıflarına göre alınacak gündelik ücrette; ikamet, iaşe ve hastalığın icaplarına göre yapılması lazımgelen bütün bakım ve hastanede yapılan basit laboratuvar muayeneleri ve 12. maddede yazılı hastanenin muvazzaf müteahhas hekimleri ücretleri dahildir. Ancak cerrahi ameliyeler ile hastanın istemesi ile dışarıdan çağrılacak hekimin muayene ve tedavi paraları ile ilaç ve pansumanlarına sarf olunan malzeme ve röntgen muayenelerinin paraları hastalar tarafından ayrıca ödenir.

Fakat verem sanatoryumlarında röntgen muayenesi için hiçbir ücret alınmaz.

MADDE 27: Hususi hastanelerde müteahhaslar tarafından kullanılan ve mahsus kanunlarındaki vasıflarda bulunan röntgen ve sesiriyat laboratuvarlarında hastanede yatmayanlara ait muayeneler yapılabilir.

MADDE 28: Hususi hastanelerde yatan hastalardan sınıflarına göre alınacak gündelik ücret Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaletince uygun görülecek miktardan fazla olamaz.

MADDE 29: Karın, göğüs ve beyin ameliyeleriyle diğer mühim ameliyelerin icrasından evvel yapılması lazımgelen seriri tetkikatla laboratuvar muayenelerine ve bunların müşahede kağıtlarında tamamen tesbitine ve ameliyattan evvel hastanın mevcutsa bünyevi ve arızı manialarının tadil ve izalesine ve bir an evvel ameliyat yapılması icap eden vakalarda seriri tetkiklerin ve laboratuvar muayenelerinin tehiri sebeplerine ve saireye ait hükümler 21. maddeye yazılı nizamname ile tayin olunur.

MADDE 30: Hastalık icabı veya başka sebeplerden dolayı mesul müdürün veya tedavi eden tabibin talebi ile hususi hastanelerden diğer hastanelere kaldırılan hastaların isimleri ve kaldırma sebepleri hasta kaldırıldıktan sonra yirmi dört saat içinde mesul müdür tarafından hükümet tababetine yazı ile bildirilir.

MADDE 31: Hususi hastanelere ruhsat kağıtlarında yazılan parasız yatak sayısı kadar her zaman parasız hasta kabul ve bu hastalar kabul edildikleri sınıflara göre yurttaki paralı hastalar gibi ihtimamla tedavi olunur. Parasız kabul olunan hastalar kendi arzularıyla dışardan davet olunacak tabiplere ait ücretlerden başka bir para veya başka bir şey vermeyecekleri gibi kendilerinin veya veli ve vasilerinin yazılı muvafakatleri olmaksızın paralı kısma kaldırılamazlar.

MADDE 32: Hususi hastaneler ihtisas daireleri içinde bulunan ve resmi makamlar tarafından para ile tedavi edilmek üzere gönderilen hastaları alır ve tedavi ederler. Ani bir arıza veya kaza neticesinde müstacelen tedaviye muhtaç olan şahısların hususi hastanelere müracaat veya nakillerinde hastanece derhal acele tedavilerini yapmak mecburidir. Bunlardan fakir olanların yatırılarak tedavileri lazımsa hastanenin parasız kısmına alınır. Parasız yatakları olmayan hastaneler bu fakir hastaları nakilleri kabil hale gelinceye kadar yatırarak tedavi ederler. Bu suretle yatırılan fakir hastalara ait gündelik tedavi ve ilaç paraları o yerin belediyesince ödenir.

MADDE 33: Hususi hastanelerin fenni ve idari muameleleri ve her türlü sıhhi şartları Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletinin murakabesi altında olup, lüzum görüldükçe Sıhhat ve İçtimai Muavenet müfettişleri ve müdürleri, kazalarda hükümet tabipleri tarafından teftiş ve hastanenin her türlü vesikaları tetkik olunur.

Teftiş neticesinde görülen noksanlar, kanuna ve nizamnameye aykırı haller ve hastaneler mesaisinin cereyan suretleri müessesesinin teftiş defterine yapan tarafından kayıt ve imza ve ayrıca yazılacak teftiş raporu da Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletine gönderilir.

DÖRDÜNCÜ FASIL: **Cezai hükümler**

MADDE 34: 33. maddede yazılı teftiş neticesinde meydana çıkarak müesseselerin teftiş defterine kayıt ve rapor ile Vekaletle bildirilen ve bu kanun ile ayrıca ceza tayin edilmemiş olan fenni kayıtlarda, malzeme, alat, eşyada ve binaların sıhhi şartlarında ve hastane hizmetlerindeki noksanlar ile fenni ve idari diğer eksikliklerin tayin edilecek zamanlar zarfında tamamlanması Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti tarafından müessese mesul müdürüne yazı ile ihtar olunur.

MADDE 35: 34.maddede mezkür ihtar hükümlerini tayin olunan zamanda yapmayan hususi hastanelerin mesul müdürleri Türk Ceza Kanununun 526. maddesi mucibinde cezalandırılmakla beraber ihtarı mucip olan noksanlar, hastaların tedavi ve istirahatine müessir olduğu takdirde ayrıca tedavi ve istirahatine olduğu takdirde ayrıca 36. madde hükmü de tatbik olunur.

MADDE 36: Usulen meydana çıkacak aşağıda yazılı noksanlar ikmal edilinceye kadar hususi hastanelerin bir kısmına veya tamamına vilayetler tarafından yeniden hasta kabulü yasak edilir.

- 1- 22 incimadde hükümleri yapılmazsa;
- 2- 13 üncü maddede yazılan hastabakıcı hemşireler bulunmazsa;
- 3- Mesul müdürün ölümü veya kati olarak hastaneden infikakinden sonra bir ay zarfında yerine başkası tayin olunmazsa veya mesul müdür izinsiz olarak arzusile bir haftadan fazla hastaneyi terkederse.
- 4- Hastane binalarının sıhhi ve fenni şartlarında ehemmiyetli derecede noksanlık olur ise veya hastaların tedavi ve istirahatlerine müessir olacak derecede sıhhi ve fenni hizmetlerde

noksanlık görülürse;

5- 16 madde ahkamı tamamı ile icra edilmez ise.

MADDE 37: 35.maddede yazılan sebeplerde ile hastaneye veya bir kısmına hasta kabulü yazı ile tebliğ suretiyle yasak edildiği halde hasta kabulüne devam eden hususi hastanelerin ruhsat kağıtları Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti tarafından geri alınır.

MADDE 38: Aşağıdaki hallerde şahıslar tarafından açılmış olan hususi hastanelerin ruhsat kağıtları geri alınır. Ve vakıf hastaneler ile diğer hususi hastanelerin mesul müdürleri tebdil edilir;

1- İki defa yapılan ihtar rağmen mesul müdür hastane vazifelerini ihmalde devam ederse;

2- Mesul müdür 9.maddede yazılı suçlardan dolayı hapse mahkum olur veya müessese dahilinde hastanelerin veya hastanenin nezahet ve şerefini bozan yasak işler yapılmasına göz yumar veya bu işleri kendisi işlerse;

3- Mesul müdür sıhhi sebepler haricinde bir senede iki kere izinsiz olarak birer haftadan veya bir defada on beş günden fazla hastaneyi terkederse.

MADDE 39: 38 inci maddenin birinci ve ikinci fıkraları mucibinde hastanesinin ruhsat kağıdı geri alınan veya müdürlükten çıkarılan bir mesul müdür başka bir hususi hastanede mesul müdür ve Devlet hastaneleriyle hususi idare ve belediye hastanelerinde baştabip veya müdür olamaz.

MADDE 40: Ruhsat kağıtları geri alınan hususi hastanelere Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletinin işarı üzerine yeniden hasta kabulü yasak ve mevcut hastalar tesbit edilir. Bu hastaların hastane tarafından tedavilerinin ikmal veya diğer hastanelere nakillerinden sonra hastane kapatılır. Ruhsat kağıtlarının geri alınması ve hasta kabulüne devam eden mesul müdürler on beş günden üç aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 41: Harice ilaç satan yahut mezun olduğu sayıdan fazla yatıran hususi hastanelerin mesul müdürlerinden yüz liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası alınır. Yalnız 32 inci maddede tasrih olunan ani bir arıza veya kaza neticesinde hastanelere müracaat eden veya naklolunan hastalar ile müstacelen tıbbi ve cerrahi müdahaleye muhtaç olan hastaların kabulü bu hükümden müstesnadır.

MADDE 42: Yatan hastalar 26. ve 27 nci maddelere aykırı olarak fazla ücret alan hususi hastaneler mesul müdürlerin alakadarlara geri verilmek üzere tahsil olunacak paradan başka iki yüz liraya kadar ağır para cezası alınır.

MADDE 43: 29 uncu maddede yazılan cerrahi ameliyeleri aynı maddede yazılı tetkik ve tedavileri yapılmadan icra eden tabiplerden üç yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası alınır. Eğer bu suretle cerrahi ameliye yapılan hasta vefat eder ve vefatın ameliyattan evvel yapılması lazım ve mümkün olan şartların ifa edilmemesinden ileri geldiği meydana çıkarsa cerrahi ameliyeyi icra eden tabip hakkında Türk Ceza Kanununun 455 inci maddesi hükmü tatbik olunur. 29 uncu maddenin son fıkrasında yazılı zaruri sebeple ameliyattan evvel ifa edilmeyen şartlardan ve bunların neticelerinden dolayı cezaya çarptılmaz.

MADDE 44: Tedavisini üstüne aldığı hastaları, yerine vekil bırakmadan izinsiz olarak kendi arzularıyla terkederken bu hastaların tedavisiz kalmalarına sebep olan, 11.maddede yazılan mütehassis tabiplerden yüz liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası alınır. Eğer bu

suretle tedavisiz bırakılmak neticesi olarak hasta ölürse mesul mütehassıs tabip hakkında Türk Ceza Kanununun 455 inci maddesi tatbik olunur.

MADDE 45: Bu kanun ve 21.maddede yazılan nizamname ile tayin olunan mecburiyetleri yapmayan veya memnuiyetlere aykırı hareketlerde bulunanlar hakkında bu kanunda ayrıca ceza tayin edilmediği ve Türk Ceza Kanununa göre daha ağır cezayı istilzam etmediği takdirde elli liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası veya üç günden on beş güne kadar hafif hapis cezası verilir.

MADDE 46: Bu kanunda yazılı suçların muhakemesine Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu mucibinde mahkemede bakılır.

MADDE 47: 26 Şubat 1313 tarihli Nizamname hükümleri kaldırılmıştır.

MADDE 48: Bu kanun neşri tarihinden itibaren muteberdir.

MADDE 49: Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Dahiliye Vekilleri memurdur.